

Agita Potaša

LASI UN SAPROTI

Uzdevumi lasītprasmes attīstībai

Agita Potaša. Lasi un saproti! Rēzekne: Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija. 2024.

Grāmata sagatavota un izdota ar Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas finansiālo atbalstu.

© Agita Potaša. Lasi un saproti! 2024
© Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija, 2024

ISBN 978-9984-44-288-4

Lai veicinātu 1. klases skolēnu lasītprasmes attīstību, tiek piedāvāts interaktīvs mācību materiāls "Lasi un saproti!".

Digitālajā rīkā izveidoto materiālu var izmantot tiešsaistē, kad mācīšanās process notiek visiem skolēniem reizē, skolotājs tikai uzrauga, konsultē un uzreiz gūst atgriezenisko saiti, redzot skolēnu mēģinājumu reizes, kļūdas un arī pareizās atbildes. Izmantojot digitālo rīku, skolotājs var strādāt individuāli ar skolēnu vai piedāvāt skolēnam uzdevumus, aktivitātes patstāvīgai temata apguvei. Materiālu var izmantot gan pirmsskolas 3. vecumposma izglītojamo lasītprasmes pamatu nostiprināšanai, gan 1. klases skolēnu lasītprasmes pilnveidošanai un lasītā izpratnes veicināšanai.

Lai interaktīvais mācību materiāls būtu pieejams skolotājiem:

- 1) jāreģistrējas jeb jāizveido savs profils *Nearpod.com* platformā;
- 2) izmantojot saiti: "[Lasi un saproti!](#)", interaktīvais mācību materiāls ir jāpievieno savai *Nearpod.com* bibliotēkai;
- 3) pievienoto mācību materiālu ir iespējams gan rediģēt, gan piedāvāt skolēniem, aktivizējot kodu vai saiti;
- 4) koda vai saites aktivizēšana notiek, novietojot peles kursoru uz materiāla tā, lai parādītos poga "Teach" (mācīt). Noklikšķinot šo pogu, parādās logs "Teach Option" (mācīšanas iespējas): poga "Live Participation" (tiešsaistes mācīšana) vai poga "Student-Paced" (skolēna individuālā mācīšanās);
- 5) izvēloties pogu "Live Participation" (tiešsaistes mācīšanos), tiek piedāvāts nodarbības kods, kuru skolēns var ievadīt vietnē join.nearpod.com un piekļūt interaktīvajam mācību materiālam. Saiti uz materiālu var arī nokopēt, klikšķinot "Copy Link", un nosūtīt skolēniem. Savukārt skolēnam šajā vietnē jāievada savs vārds. Dotajā gadījumā skolotājs ir tas, kurš vada materiāla apguves gaitu;
- 6) izvēloties "Student-Paced" (skolēna individuālo mācīšanos), tiek piedāvāts nodarbības kods. Koda pēc noklusējuma aktīvs ir 29 dienas, šajā periodā skolēns var tikt klāt interaktīvajam mācību materiālam, tomēr koda darbības laiku var mainīt un tas var būt aktīvs arī gada garumā. Lai mainītu koda darbības laiku, ir jāklikšķina uz kalendāra ikonas un jāizvēlas nepieciešamais laika periods, to saglabājot, nospiežot pogu "Apply Changes". Kods ir jānosūta skolēnam, kas to var ievadīt vietnē join.nearpod.com un piekļūt interaktīvajam mācību materiālam. Saiti uz materiālu var arī nokopēt, klikšķinot uz ikonas "Copy Link", un nosūtīt skolēniem. Savukārt skolēnam jāievada savs vārds. Skolēns materiālu var apgūt savā tempā;
- 7) apskatīt skolēnu rezultātus var *Nearpod.com* sadaļā "Reports", vai novietojot peles kursoru uz materiāla tā, lai parādītos opcijas, un noklikšķinot uz ikonas ar trīs vertikāliem punktiem,

un izvēloties pogu "Reports". Šajā sadaļā pieejamas visas skolēnu aktivitāšu sesijas – gan tiešsaistes mācīšanās, gan skolēna individuālā mācīšanās. Noklikšķinot uz attiecīgās sesijas, var aplūkot informāciju par skolēnu dalību un rezultātiem interaktīvā mācību materiāla apgūvē.

Interaktīvajā mācību materiālā tiek piedāvāti 3 līmeņu uzdevumi.

1. līmenis. *Burtu un vārdu atpazīšana*

- 1. uzdevums. Sameklē katram rakstītajam burtam atbilstošu iespiesto burtu. Katru savienoto burtu nosauc skaļi.
- 2. uzdevums. Lasa zilbes un veido vārdus.
- 3. uzdevums. Savieno vārdu ar atbilstošu attēlu.

2. līmenis. *Lasīšanas tehnikas trenēšana*

- 1. uzdevums. Lasa nevārdus skaļi un precīzi.
- 2. uzdevums. Trenējas lasīt skaļi 3–4 zilbju vārdus.
- 3. uzdevums. Lasa tekstu skaļi un precīzi, pieaugušais uzņem laiku.

2. līmenī iekļauti 3 uzdevumi, kuru mērķis ir trenēt skolēna lasīšanu, tās tehniku.

3. līmenis. *Izpratnes veidošana*

- 1. uzdevums. Savieno attēlu ar atbilstošu aprakstu.
- 2. uzdevums. Lasa tekstu un ievieto atbilstošu vārdu.
- 3. uzdevums. Lasa tekstu uzmanīgi un atbild uz jautājumiem.
- 4. uzdevums. Izlasot tekstu, izdomā jautājumu.
- 5. uzdevums. Izlasa teksta sākumu un beigas. Izdomā teksta vidusdaļu.

Interaktīvo mācību materiālu var izmantot gan skolēns kopā ar skolotāju, vecāku vai citu pieaugušo, gan individuāli. Skolēniem, kuriem ir grūtības izprast izlasītos uzdevuma noteikumus, ir iespēja atskaņot audio ierakstu, lai pārlicinātos, vai uzdevuma noteikums ir saprasts pareizi.

Ieteikumi materiāla izmantošanai

1. Svarīgi saprast, kādam nolūkam materiāls tiek piedāvāts 1. klases skolēnam – lasītprasmes attīstīšanai vai izvērtēšanai.
2. Izvēlieties, kādā veidā piedāvāsiet šo materiālu skolēnam – individuālam mācīšanās procesam vai kopā ar pieaugušo.
3. Lasītprasmes attīstīšanai uzdevumus ieteicams veikt pēc kārtas, izņemot gadījumus, kad skolēnam nepieciešams trenēt, kādu konkrētu prasmi. Sāciet ar 1. līmeņa uzdevumiem, ja skolēnam tie nesagādā grūtības, tad dodieties uz nākamo līmeni.

4. Ja materiālu izmantojat, lai izvērtētu skolēna lasītprasmi, tad skolēnam nav jāzina, ka darbs tiek veikts vērtēšanas nelūkos, tādā veidā skolēns mazāk uztrauksies un lasītprasmes uzdevumus veiks atbilstoši savam prasmju līmenim. Punktus piefiksējiet neuzkrītoši!

5. Pieaugušajam, kas uzdevumu izpildes laikā ir blakus skolēnam, ieteicams neteikt priekšā, bet gan ļaut pašam labot kļūdas, taču atbalstīt, ieteikt, precizēt izrunu vai kādu citu kļūmi.

Interaktīvo mācību materiālu var izmantot arī skolēna lasītprasmes izvērtēšanai, tāpēc pieaugušajam, kas veic vērtēšanu, ieteicams iepazīties ar lasītprasmes uzdevumu kritērijiem (1. tabula).

1. tabula

Lasītprasmes uzdevumu vērtēšanas kritēriji

Uzdevums	Kritēriji	Punkti
1. līmenis		
1.	Par katru precīzi pirmajā reizē savienoto rakstīto un iespiesto burtu – 1 punkts.	10
2.	Par katru pirmajā reizē izveidoto vārdu – 1 punkts.	10
3.	Par katru precīzi pirmajā reizē savienoto vārdu ar atbilstošu attēlu – 1 punkts.	10
Kopā		30
2. līmenis		
1.	Par katru precīzi pirmajā reizē izlasīto nevārdu – 1 punkts.	18
2.	Par katru precīzi pirmajā reizē izlasīto vārdu – 1 punkts.	10
3.	Lasot tekstu, iekļaujas minūtē – 2 punkti.	2
Kopā		30
3. līmenis		
1.	Par katru pirmajā reizē savienoto attēlu ar atbilstošu aprakstu – 1 punkts.	10
2.	Par katru pirmajā reizē atbilstoši ievietoto vārdu tekstā – 1 punkts.	8
3.	Par katru pirmajā reizē pareizo atbildi uz jautājumu – 1 punkts.	5
4.	Par katru pirmajā reizē izdomāto jautājumu, kura atbildi var atrast tekstā – 1 punkts.	3
5.	Par precīzi izlasītu tekstu – 1 punkts. Izdomāta saturiski atbilstoša teksta vidusdaļa – 2 punkti. Teksta vidusdaļa uzrakstīta bez kļūdām – 1 punkts.	4
Kopā		30

Par katru līmeni maksimālais punktu skaits, ko var iegūt, ir 30 punkti. Jāņem vērā, ka maksimālo punktu skaitu par uzdevumu var piešķirt tad, ja skolēns uzdevumu veicis ar pirmo reizi un bez kļūdām. Piemēram, ja par burtu savienošānu var iegūt vienu punktu, bet uzdevums veikts ar otro mēģinājumu, tad punkta vērtība samazinās uz pusi, tas nozīmē, ka skolēns var saņemt 0,5 punktus. Ja uzdevuma izpildei skolēns izmanto vairākus mēģinājumus, tad punkti netiek piešķirti. Tas nozīmē, ka šāda veida uzdevums skolēnam jāpilda atkārtoti. Tādā gadījumā pieaugušais var pats pamainīt uzdevuma saturu, struktūru. Lai pieaugušajam būtu vieglāk sekot līdzi skolēna iegūtajiem punktiem, tika izstrādāts vērtēšanas protokols (2. tabula).

Lasītprasmes vērtēšanas protokols

1. līmenis									
1. uzdevums: ar pirmo reizi – 1; ar otro reizi – 0,5; divas vai vairākas reizes – 0									
a	B	u	r	G	M	H	D	i	P
2. uzdevums: ar pirmo reizi – 1; ar otro reizi – 0,5; divas vai vairākas reizes – 0									
Kāja	Rēta	Soma	Mati	Līme	Puķe	Sula	Varde	Diena	Puzle
3. uzdevums: ar pirmo reizi – 1; ar otro reizi – 0,5; divas vai vairākas reizes – 0									
Māja	Saule	Suns	Maize	Lietus	Gulta	Bungas	Kurpe	Sēne	Egle
legūtie punkti 1. līmenī: _____									
2. līmenis									
1. uzdevums: ar pirmo reizi – 1; ar otro reizi – 0,5; divas vai vairākas reizes – 0									
Ted	māže	Ķežik	Kadaba	tūg	vibade	Zocu	Pūķel	rodu	
Būdene	dēģis	Sadūba	Bātun	pef	Vāķī	Dām	Tibap	Rūl	
2. uzdevums: ar pirmo reizi – 1; ar otro reizi – 0,5, divas vai vairākas reizes – 0									
mērkaķis	televizors	varavīksne	lidmašīna	dinozaurs					
rabarbers	basketbols	mugursoma	helikopters	šimpanze					
3. uzdevums: teksts (30 vārdi). Ja izlasa nepareizi, lasa atkārtoti, bet laiks netiek apturēts.									
Iekļaujas 1 minūtē – 1			Iekļaujas 2 minūtēs – 0,5				2 minūtēs un vairāk – 0		
legūtie punkti 2. līmenī: _____									
3. līmenis									
1. uzdevums: ar pirmo reizi – 1; ar otro reizi – 0,5; divas vai vairākas reizes – 0									
Gatavo	Makšķerēšana	Koncerts	Pastaiga	Grāmatas					
Sporta zāle	Istabas augi	Velospēds	Parks	Auto					
2. uzdevums: ar pirmo reizi – 1; ar otro reizi – 0,5; divas vai vairākas reizes – 0									
kaķis	Spēlētis	bēdīgs	viens						
guļ	Saimnieci	durvīm	gardumiņu						
3. uzdevums: ar pirmo reizi – 1; ar otro reizi – 0,5; divas vai vairākas reizes – 0									
1. jautājums	2. jautājums	3. jautājums	4. jautājums	5. jautājums					
4. uzdevums: ar pirmo reizi – 1; ar otro reizi – 0,5; divas vai vairāk reizes – 0									
1. jautājums	2. jautājums	3. jautājums							
5. uzdevums: apvilkt atbilstošo punktu skaitu									
Precīzi izlasīts teksts – 1	Lasot pieļautas ne vairāk kā 3 kļūdas – 0,5	Lasot pieļautas vairāk nekā 3 kļūdas – 0							
Atbilstoša vidusdaļa – 1	Vidusdaļa daļēji atbilst saturam – 0,5	Vidusdaļa neatbilst saturam – 0							
Rakstītājā nav kļūdu – 1	Rakstītājā pieļautas ne vairāk kā 3 kļūdas – 0,5	Rakstītājā vairāk nekā 3 kļūdas – 0							
legūtie punkti 3. līmenī: _____									

Lasītprasmes vērtēšanas protokols izmantojams pedagogiem, kuri vēlas iegūt precīzu punktu skaitu par skolēna veikto darbu. Brīdī, kad skolēns pilda uzdevumus, skolotājs neuzkrītoši piefiksē punktu skaitu par katru uzdevumu. Lai skolotājam būtu vieglāk orientēties un atpazīt uzdevumus, tiek piedāvāti atslēgas vārdi, kas raksturo uzdevuma būtību.

Ja skolēns kādā no līmeņiem saņem mazāk nekā pusi no maksimālā punktu skaita, tad jāpievērš uzmanība konkrētiem posmiem, kur skolēns saņēmis vismazāk punktu.